JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER
11 päivänä lokakuuta 2001 [1]

1. Euroopan yhteisöjen komissio vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Belgian kuningaskunta on jättänyt noudattamatta velvollisuuttaan saattaa vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta 9 päivänä joulukuuta 1996 annettu neuvoston direktiivi 96/82/EY [2] (jäljempänä direktiivi) osaksi kansallista oikeusjärjestystään.

I Asiaa koskeva lainsäädäntö

2. Direktiivin tarkoituksena on sen 1 artiklan mukaan ehkäistä suuronnettomuuksia, joissa on mukana vaarallisia aineita, ja rajoittaa niiden ihmisiin ja ympäristöön kohdistuvia seurauksia, jotta koko yhteisössä voitaisiin taata yhdenmukaisesti ja tehokkaasti korkea turvallisuuden taso.

3. Tarkemmin sanoen direktiivissä asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus huolehtia siitä, että toiminnanharjoittajat velvoitetaan ryhtymään tarvittaviin toimiin suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niistä aiheutuvien seurauksien rajoittamiseksi (5 artiklan 1 kohta), kehittämään onnettomuuksien ehkäisemistä koskevia menettelyjä (7 artiklan 1 kohta), esittämään turvallisuusselvityksiä (9 artiklan 1 kohta) ja laatimaan pelastussuunnitelmia (11 artiklan 1 kohta).

4. Direktiivin 24 artiklassa jäsenvaltioille asetetaan direktiivin voimaantulosta [3] alkaen 24 kuukauden määräaika, jonka kuluessa niiden on annettava direktiivin täytäntöönpanon edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset ja ilmoitettava tästä komissiolle. Direktiivin 25 artiklan mukaan direktiivi tuli voimaan 3.2.1997, joten kyseinen määräaika päättyi 3.2.1999.

II Tosiseikat

5. Euroopan yhteisöjen komissio ei ollut 3.2.1999 saanut Belgian kuningaskunnalta

1 — Alkuperäinen kieli: espanja.
2 — EYVL 1997, L 10, s. 13.
3 — Kahdeskymmenes päivä sen jälkeen, kun direktiivi on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* (25 artikla).

minkäänlaista ilmoitusta direktiivin 24 artiklassa edellytettyjen toimenpiteiden toteuttamisesta eikä sillä ollut muitakaan tietoja, joiden perusteella se olisi voinut todeta kyseisen valtion täyttäneen mainitun velvollisuutensa.

6. Koska komissio näin ollen katsoi, että vastaajana oleva jäsenvaltio oli velvollisuuksiensa vastaisesti jättänyt toteuttamatta edellä mainitut toimenpiteet, se lähetti 20.8.1999 kyseiselle valtiolle kirjeen, jossa se kehotti tätä esittämään asiaa koskevat huomautuksensa kahden kuukauden määräajassa. Belgian hallitus vastasi 27.10.1999 päivätyllä kirjeellä, jossa se toimitti komissiolle Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueen aluehallituksen 4.3.1999 antaman päätöksen ja 22.4.1999 antaman asetuksen.[4] Näissä säännöksissä vahvistettiin 5.6.1997 annetun asetuksen[5] 4 §:n mukaisesti luettelo luokkiin IA, IB, II ja III kuuluvista laitoksista, joihin sovellettaisiin "ympäristölupaa" koskevaa edellytystä.

7. Komissio piti vastausta riittämättömänä, joten se lähetti 21.1.2000 Belgian hallitukselle perustellun lausunnon, jossa se kehotti tätä kahden kuukauden kuluessa perustellun lausunnon tiedoksisaamisesta toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi. Belgian viranomaiset toimittivat 5.4.2000 päivätyssä kirjeessä komissiolle Vallonian aluehallituksen kannanoton ja totesivat, että liittovaltion ja kahden muun alueen viranomaisten vastaukset toimitettaisiin pian.

8. Vallonian viranomaiset liittivät vastaukseensa jäljennöksen liittovaltion ja Belgian kolmen alueen välillä tehdystä yhteistyösopimuksesta (jäljempänä yhteistyösopimus), joka koski vaarallisista aineista johtuvien suuronnettomuusvaarojen torjuntaa. Yhteistyösopimus oli hyväksytty Vallonian alueparlamentissa 8.12.1999 annetulla asetuksella, joka oli vastauskirjeen mukaan tarkoitus julkaista viipymättä Moniteur belgessä, jolloin se ilmoitettaisiin komissiolle. Vallonian aluehallitus ilmoitti myös ympäristölupaa koskevasta 11.3.1999 annetusta asetuksesta, jonka täytäntöönpanosäännöksiä laadittiin parhaillaan, minkä perusteella kyseinen hallitus katsoi, että olisi kohtuullista odottaa, että ympäristönsuojelua koskevat säännökset tulisivat kokonaisuudessaan voimaan vuoden 2001 tammikuussa.

9. Belgian viranomaiset toimittavat 6.6.2000 komissiolle Flanderin ympäristö- ja maatalousministerin tiedonannon, jossa

4 — Jotka julkaistiin Moniteur belgessä 7.8.1999 (s. 29713) ja 5.8.1999 (s. 29209).

5 — Moniteur belge 26.6.1997, s. 17055.

viitattiin yhteistyösopimukseen ja esitettiin ne syyt, joiden perusteella yhteistyösopimuksen olisi katsottava merkitsevän direktiivin riittävää täytäntöönpanoa. Kyseisessä tiedonannossa täsmennettiin kuitenkin, että sopimus tulisi voimaan vasta, kun kaikki neljä sopimuspuolta olisivat sen hyväksyneet, ja että hyväksymismenettelyt olivat edenneet hyvin pitkälle.

III Asianosaisten vaatimukset ja asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa

10. Kahdenvälisessä kokouksessa, joka pidettiin 8.9.2000, Belgian hallitus totesi katsovansa, että ottaen huomioon sen aiemmin esittämän kannan direktiivin täytäntöönpanosta Vallonian hallintoalueella, yhteistyösopimus riitti direktiivin täytäntöönpanon takaamiseksi kyseisellä alueella.

11. Belgian viranomaiset toimittivat lopuksi 26.9.2000 päivätyllä kirjeellä komissiolle Flanderin aluehallituksen 17.7.2000 tekemän päätöksen, jolla hyväksyttiin yhteistyösopimus.

12. Koska komissio piti saatuja tietoja riittämättöminä, se katsoi, ettei sille ollut ilmoitettu kaikkia direktiivin riittävän, virallisen ja lopullisen täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä, joten se päätti nostaa käsiteltävänä olevan kanteen.

13. Komissio vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Belgian kuningaskunta on rikkonut direktiiviä, koska se ei ole toteuttanut täsmällisiä toimenpiteitä direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista oikeusjärjestystään tai ainakaan ilmoittanut niitä komissiolle.

14. Belgian kuningaskunta toteaa vastineessaan, että direktiivin täytäntöönpano on valtiollisen toimielinjärjestelmän uudistamisesta 8.8.1980 annetun erityislain [6] 92 bis §:n 3 momentin b kohdan mukaisesti edellyttänyt 21.6.1999 allekirjoitetun ja 12.10.2000 Moniteur belgessä [7] julkaistun yhteistyösopimuksen tekemistä liittovaltion ja kolmen hallintoalueen välillä.

6 — Moniteur belge 15.8.1980, s. 9434.
7 — S. 34451.

15. Belgian kuningaskunta toteaa lisäksi, että edellä mainitun 92 bis §:n 1 momentin mukaan kyseinen sopimus ei tule voimaan ennen kuin kaikki osapuolet ovat sen hyväksyneet, mikä tapahtui Vallonian hallintoalueen osalta 16.12.1999,[8] Flanderin hallintoalueen osalta 17.7.2000[9] ja Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueen osalta 20.7.2000.[10]

16. Belgian kuningaskunta totesi vastineessaan, että liittovaltion tasolla valmisteltiin lakiehdotusta, jonka tarkoituksena oli hyväksyä yhteistyösopimus, ja että yhteisöjen tuomioistuimelle ilmoitettaisiin sen lopullisesta hyväksymisestä. Vastaajan vastauskirjelmässä Belgian kuningaskunta täsmensi, että senaatti oli hyväksynyt kyseisen lakiehdotuksen 15.3.2001 ja se oli lähetetty edustajainhuoneeseen seuraavana päivänä, ja totesi lisäksi, että lain voimaantulosta ilmoitettaisiin yhteisöjen tuomioistuimelle.

17. Vastaajana oleva jäsenvaltio toteaa edellä esitetyn perusteella sekä vastineessaan että vastauskirjelmässään, että komission kanteella ei enää ole kohdetta.

18. Belgian hallituksen asiamies toimitti 19.6.2001 yhteisöjen tuomioistuimelle jäljennökset 22.5.2001 annetusta laista[11], joka koskee yhteistyösopimuksen hyväksymistä, ja komissiolle osoitetusta kirjeestä, jossa tätä pyydettiin edellä esitetyn perusteella peruuttamaan kanteensa.

19. Komissio ilmoitti 23.7.2001 päivätyssä kirjeessä yhteisöjen tuomioistuimelle, ettei se aikonut peruuttaa kannettaan, koska sen näkemyksen mukaan yhteistyösopimuksella ei panna riittävällä tavalla täytäntöön direktiivin 12 artiklaa, 13 artiklan 5 kohtaa eikä 16 artiklaa.

20. Asianosaiset ilmoittivat, etteivät ne pitäneet suullista käsittelyä tarpeellisena.

8 — Moniteur belge 12.10.2000, s. 34450.
9 — Moniteur belge 11.8.2000, s. 27564.
10 — Moniteur belge 7.9.2000, s. 30614.
11 — Moniteur belge 16.6.2001, s. 20783.

IV Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen

21. Vastaajana oleva jäsenvaltio on tietyllä tavalla muuttanut puolustustaan oikeudenkäynnissä verrattuna sen oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä esittämiin perusteisiin. Kyseinen valtio vetosi oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä yhteistyösopimuksen ohella tiettyihin alueellisiin säännöksiin, jotka koskivat sellaista toimintaa, jonka harjoittamisen edellytyksenä oli "ympäristölupa". Tässä oikeudenkäynnissä vastaajan puolustus perustuu kuitenkin yksinomaan liittovaltion ja kolmen alueen välillä tehdyn sopimuksen olemassaoloon ilman, että edellä mainittuihin säännöksiin lainkaan vedottaisiin, mikä osoittaa implisiittisesti, että ne olivat direktiivin täytäntöönpanon kannalta riittämättömiä, kuten komissio on väittänyt. Yhteisöjen tuomioistuimen on näin ollen ratkaistava kanne ainoastaan niiltä osin kuin on kyse yhteistyösopimuksesta.

22. Direktiivissä velvoitettiin jäsenvaltiot toteuttamaan ennen 3.2.1999 tarvittavat toimenpiteet asetettujen vaatimusten saattamiseksi osaksi kansallista oikeusjärjestystään sekä ilmoittamaan tästä Euroopan yhteisöjen komissiolle.

23. Riippumatta siitä, kuinka hyvin yhteistyösopimuksen katsotaan täyttävän kyseisen tavoitteen, on selvää, että sopimus ei ollut tullut voimaan perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä [12], joten jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen oli kyseisenä päivämääränä ilmeinen, mikä yhteisöjen tuomioistuimen on todettava. Tältä osin tapahtuneet myöhemmät muutokset ovat tältä osin merkityksettömiä ja ne on jätettävä huomioon ottamatta, kuten myös Belgian kuningaskunnan valtiosääntöoikeudelliset ominaispiirteet ja ne vaikeudet, joita näistä ominaispiirteistä on voinut aiheutua yhteistyösopimuksen voimaantulon kannalta. [13]

V Oikeudenkäyntikulut

24. Komission kanteen hyväksyminen merkitsee sitä, että vastaaja on yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

12 — Tämä ajankohta on yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan otettava huomioon arvioitaessa sitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan (ks. mm. asia C-96/98, komissio v. Ranska, tuomio 25.11.1999, Kok. 1999, s. I-8531, 19 kohta ja asia C-435/99, komissio v. Portugali, tuomio 12.12.2000, Kok. 2000, s. I-11179, 16 kohta).

13 — Jäsenvaltio ei yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan voi myöskään sisäisen oikeusjärjestyksensä toimintatapoihin tai tilaan vetoamalla perustella sitä, ettei se ole direktiivissä säädetyissä määräajoissa noudattanut velvollisuuksiaan (ks. em. asiassa komissio v. Portugali esittämäni ratkaisuehdotuksen 15 kohta ja siinä mainitsemani tuomiot).

VI Ratkaisuehdotus

25. Ehdotan edellä esitettyjen seikkojen perusteella, että yhteisöjen tuomioistuin hyväksyy kanteen ja toteaa, että Belgian kuningaskunta on jättänyt noudattamatta vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta 9 päivänä joulukuuta 1996 annetun neuvoston direktiivin 96/82/EY mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole direktiivin 24 artiklassa säädetyssä määräajassa antanut tarvittavia lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, sekä velvoittaa vastaajana olevan jäsenvaltion korvaamaan oikeudenkäyntikulut.